

Izhaja vsako drugo soboto.
Naročnina: 5 Din četrtno, 10 Din
polletno.

DELO

Uredništvo: Ljubljana, Šelenburgova
ulica 7/II. — Upravništvo: Ljubljana,
Prešernova ulica 54.

Sredstvo, katero bi učinkovalo

Komunizem pri nas ni nikdar pogljal korenin. Kar je v prvih povojnih letih cikalo na komunizem, je bilo daleč od komunizma. Razumljivo je, da so bile iz vojske se vrnivše množice revolucijonarjone razpoložene, ker so s tem mislile, da bodo najlažje dale duška jezi nad vsem, kar je bilo v vojni trpljenja. Naš povojni komunizem ni imel prav nič skupnega z ideologijo političnega komunizma, ki se je uveljavil v Rusiji. Dokaz temu že samo dejstvo, da so za komunistične liste glasovali kmetje in kmetski sinovi, kateri so tako pri nas kakor v Rusiji naravni nasprotniki komunizma. Splošno povojno duševno razpoloženje so izrabljali agitatorji iz Rusije, ker je ruskim komunističnim voditeljem bilo na tem, da z revolucijonarnimi poskusi v drugih državah vzdrže komunizem vsaj doma in svojemu ljudstvu vcepijo vero v namišljeno bližnjo ali daljšo zmago komunizma. V isti povojni miselnosti, kakor naš kmet, je živel tudi naš delavec, kajti obema je bilo vojno gorje enako in oba sta čašo trpljenja izpila do dna. Toda motil bi se, kdor bi celoti našega delavstva predpisoval komunistično ideologijo v smislu praktikov in teoretikov iz Rusije in od drugod.

V našem človeku je čut treznosti in hladnega preudarka prirojen. Naš človek je mož dela in ustvarjanja in vé, da je boj z naravnimi zakoni, ki vodijo človekovo življenje in družabno sožitje, nemogoč in brezuspešen. Trezno praktično gledanje na razvojne možnosti in potrebe v človeški družbi je našega človeka kaj kmalu odvrnilo od revolucionarnih sanjarij, v kolikor jim je bil sploh udan.

Jugoslavijo smo po vojni našli kakor sredi morja plavajočo samotno barko, v katero so se zaletavali valovi in jo grozili zagnati ob pečine, ob krmilu pa so sedeli neveseli krmarji, ki so bili poklicani, da novo lastno državo šele ustvarijo. To spoznanje je vedno bolj vtrjevalo zavest po potrebi resnega in solidnega dela na skupni zgradbi z crožjem in orodjem samozatajevanja in samopremagovanja. Naš delovni človek, ki je bil do prevrata najizrazitejši socialni suženj v gospodarskem in kulturnem pogledu, je dobro razumel, da bo njegova splošna socialna osvoboditev mogoča le v svobodni državi. Zato smo mogli leto za letom zaznamovati vedno bolj naraščajoče število onih kmetov in delavcev, ki so le v svobodni, enotni in veliki Jugoslaviji videli predpogoja za svoj lasten socialni in gospodarski napredek. Pohod te odločne čete, polne vere in idealov, ki so v težkih časih edina gonilna sila, so sicer stalno ovirale nasprotne sile z nesprijemljivimi socialnimi in političnimi tendencami, vendar pa je pohod šel naprej, počasi toda vztrajno. Zdrav naraven instinkt našega človeka, ki je hotel živeti le v veliki socialni in demokratski edinici, je zmagal: prišla je nova, življenja polna Jugoslavija, ki je nam vsem vlila nova bodrila v srca, in upanje, da bo zmaga kmalu popolna.

Velika prizadevanja in ustvarjanja okoli zgradbe nove srečne države in domovine ovirajo temni elementi, katerim je pričetek in konec delovanja le nemir in nered, ustvarjanje težkega ozračja, razdraževanje strasti in pohlepov in odvrčanje vseh od vsega onega, kar je pozitivno in ustvarjajoče. Komunistična rovarjenja in dejanja se pojavljajo zdaj tu zdaj tam, navidezno brez organizacije in sistema in tudi brez izgleda na uspeh. V resnici pa so vsa ta dela člen v dobro skovani verigi, zloženo v sistem in organizacijo, ki je razpletena v bolj ali manj izraziti in vidni obliki po vsem svetu. Ruski komunizem po 12 letih svoje revolucije

še ni prišel do spoznanja, da so vsa njegova prizadevanja zaman, ker pred seboj ne nosijo vere in upanja v boljšo bodočnost. Gospodarske in socialne nepravilike v sami sovjetski Rusiji so najboljši protikomunistični agitator. — Trezna vodstva delavcev vseh držav so z vso odločnostjo odklonila komunistične metode. Izjalovili so se komunistični poskusi v prav vseh industrijskih državah. Angleška delavska stranka in vlada sta odločno v protikomunističnih vodah; to je podčrtal tudi zadnji kongres stranke. Vpliv dobiva vsepovsod delavstvo, ki uveljavlja metode ustvarjajočega dela v smeri zdrave evolucije, ki dela na utrditvi in moči lastne države, ki ščiti avtoriteto države in zakonov, ki podčrtava vse narodne potrebe. Prodira spoznanje, da prave koristi delavstva ščiti le oni, ki ima pogled obrnjen na vse narodne koristi, na narod kot celoto. Ohlapne postajajo in skoro brez vsebine besede o razredni barki itd. in se vporabljajo samo še v volilnih borbah, dočim praktično življenje hodi druga pota.

Mi podčrtavamo narodno zavest, vse narodno skupnost, etično, socialno in gospodarsko vrednost države in enotnost Jugoslavije. To vse zato, ker za-

htevamo socialno pravičnost, ki more biti zgrajena le na gornjih temeljih. Odklanjamo razredne borbe, s tem razpaljevanje strasti, nepremišljena in brezplodna zaletavanja in zlorabo socialnih čutenj in hotenj bednih in idealnih v nečedne namene. Pri tem stremljenju vidimo, da naše zgodovinske vloge marsikdo noče prav razumeti. Narodno zavedno in napredno delavstvo je močna notranja sila, ki od sebe odbija vse, kar je na poti veliki in socialno pravični državi. Duh, ki veje iz nas, je vse oživljajoča ljubezen do države in naroda, do zdravega demokratizma in do evolijskega razvoja. Naša miselnost je kakor solnce jaka, ki dviga k življenju ono, kar je življenja vredno in požiga ono, kar ruši in kvari lepo življenje — razvoj v dobro boljšo bodočnost.

Naša industrija velikega pomena narodnega delavstva ne razume. Beležiti moramo slučaje, da je narodno delavstvo s svojim zdravim gledanjem na vsenarodne koristi omalovaževano, dostokrat se zdi, da prav premišljeno iz namena. S tem se jača nasprotna miselnost in vse ono, kar iz nje v dejavnih in nehanjih sledi.

Pravimo: moč in razvoj organizacij narodnega delavstva je sredstvo, ki bi učinkovalo na vse strani.

Vedno bolj je jasno

Znano je, da je ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje svoječasno odredilo zbiranje stvarnih predlogov za revizijo zakona o socialnem zavarovanju. Te predloge naj bi na pristojno mesto poslale predvsem stanovske zbornice, dalje pa tudi druge važnejše strokovne organizacije. Prvotno je bil odrejen rok, do katerega bi morali predlogi biti v ministrstvu zbrani na 15. november. Rok pa je bil menda podaljšan.

Mi smo že ponovno povdarili, da se revizije zakona bojimo in da v to delo gledamo z nezaupanjem, dasi smo tudi sami uverjeni, da je v našem delavskem zavarovanju tako v pogledu organizacije, tako tudi v pogledu stvarnih določb zakona marsikaj potrebno izboljšanja. Ta strah je bil tem bolj utemeljen, ker so klici po reviziji prihajali le iz vrst gospodarskih krogov vedno le v zvezi s trditvijo, da socialno zavarovanje gospodarstvu nalaga prevelika bremena. Iz te trditve smo mogli zaključiti, da gospodarski krogi žele poslabšanje dajatev, ker je drugače znižanje prispevkov nemogoče; s tehničnimi reformami velika ali pomembnejša prištednja ni mogoča.

Ker delavstvo v revizijo, katero so neprestano zahtevali gospodarski krogi, ni moglo imeti zaupanja, se je moralo delavstvo po svojih zastopnikih izreči proti vsaki reviziji tako dolgo, dokler zakon o socialnem zavarovanju v celoti ne stopi v življenje, t. j., dokler se ne prične izvajati tudi zavarovanje za slučaj starosti in onemoglosti. Delavstvo se je pri danem položaju moralo držati prislovice: boljši vrabec v rokah, kakor golob na strehi. Gospodarski krogi pa so se postavili na nasprotno stališče, češ da o uvedbi starostnega in invalidskega zavarovanja toliko časa ne more biti govora, dokler se ne izvede reforma bolniškega in nezgodnega zavarovanja, katero naj po njihovem mnenju prinese tako prištednjo, da bo starostno in invalidsko zavarovanje brez novih prispevkov mogoče.

Gospodarski krogi so svoje načrte dolgo zavijali v nejasnost in so le s splošnimi besedami ustvarjali vtis, da z zahtevo po reformi hočejo nekaj dobrega. Toda končno so pokazali karte in povedali kaj hočejo.

Tako je situacija postala čista. Delavstvu je sedaj jasno dvoje: prvič, da gospodarski krogi ustvarjajo zvezo med reformo sedanjega zavarovanja in uvedbo starostnega ter invalidskega zavarovanja, in drugič, da hočejo bolniško in nezgodno zavarovanje na dajatvah okrniti približno za 100 milijonov dinarjev, kar bi približno stalo letno starostno in invalidsko zavarovanje v državi. Kdor količjak pozna računsko zaključke bolniškega in nezgodnega zavarovanja in analizo posameznih dajatev, ve, da je beseda o prištednji ali vsaj o tako visoki prištednji le v lep plašč zaviti odpor proti socialnemu zavarovanju in omalovaževanje ali popolno nepoznanje enega naših najvažnejših socialnih vprašanj.

Na zahtevo ministrstva so se oglašile k besedi naše najpomembnejše gospodarske organizacije: Zbornica za trgovino, obrt in industrijo ter Zveza industrijcev. Mi smo vedno na tihem upali, da je v dravski banovini še največ treznega gledanja na naše važne državne probleme, h katerim gotovo spada tudi socialno zavarovanje. Toda motili smo se: pri nas so se podčrtavali ravno tako reakcionarni nazori kakor v krajih, kjer je socialna miselnost še v povojih. Predlogi obeh gospodarskih korporacij so identični. Med njimi najdemo dobro zrno le v tem, da predlogi zahtevajo večjo pokrajinsko avtonomijo pri izvajanju socialnega zavarovanja. Kakor je bil morda ostrejši centralizem v prvih letih zavarovanja potreben in koristen, tako je danes po sedmih letih uveljavljenja zakona jas-

no, da je iz strogega centralizma preiti v večjo avtonomijo po vzgledu reform tudi na drugih poljih državne uprave. Vemo, da prehod v večjo avtonomijo ne bo prinesel pomembnejše prištednje; nekaj pač, ker bo odpadlo mnogo nepotrebnega dela. Glavna dobra stran avtonomije je pač v tem, da bo podčrtala lastno odgovornost, s tem prinesla gospodarnije poslovanje in pa možnost, da kaka pokrajina s svojimi sredstvi gospodari v svojo lastno korist. V zahtevi po avtonomiji pa je tudi zbrano vse, kar predlogi gospodarskih krogov vsebujejo dobrega. Drugi del predlogov se tiče samo okrnitve dajatev. Okrnitev bi bila marsikje prav bistvena in socialno krivična. V ilustracijo naj omenimo le nekaj točk. Nasprotniki zavarovanja se zaletavajo predvsem v porodniške dajatve. V okrnitvi teh vidijo glavno bilko za svojo rešitev. Nasprotno vidimo v drugih državah vedno intenzivnejše prizadevanje, kako materinjsko zavarovanje v vseh oziirih izpopolniti. Dajatve za slučaj poroda so v drugih državah večje kakor pri nas, dasi posamezne dajatve nosijo drug naslov. Nimamo nič proti temu, ako se ustvarijo možnosti preprečiti zlorabe s tem, da se karentna doba podaljša na 9 mesecev, vendar pa moramo biti proti temu, da se dajatve zmanjšajo. Prav je, ako se strožje uredi dajatve Dečje opreme, vendar pa moramo zahtevati, da se prida nova dajatev: enkratni pavšalni znesek za porod, ker je jasno, da porod povzroča stroške že radi skrbnejše nege, katero mora imeti porodnica. Nesmiselno je misliti, da bi z reformo predpisov materinjskega zavarovanja smeli kaj prištediti, dajatve moramo vsaj v nezmanjšanem znesku le bolj racionalizirati. Tudi nimamo ničesar proti temu, ako naj zavarovanec za svojo slepo vero v razne brezpomembne specializete nekaj sam doplača; toda ne sme biti pravilo, da vsak zavarovanec za vsako zdravilo nekaj doplača. Pri nas je razumevanje za zdravje še na nizki stopnji; s posebnimi doplačili bi priprost človek prihod v ordinacijo še bolj odlašal, četudi je resno bolan. Boljše je, da prideta dva po nepotrebnem k zdravniku, kakor pa da deset potrebnih izostane.

Prav posebno pa ima biti okrnjeno nezgodno zavarovanje. V interesu ekonomije je, ako se minimalna renta zviša od 10 do 20 %, toda odločno moramo odklanjati zahtevo, da se maksimalna renta zniža. Težkemu invalidu izgubljene delazmožnosti z nobeno rento ni mogoče nadomestiti; vztrajati moramo na polni 100% renti, kar je tudi v skladu s civilno-pravnimi načeli, po katerih se v zasebnem življenju uveljavljajo odškodninski zahtevki.

Podčrtali smo le par dejstev. Z njimi smo hoteli opozoriti na nevarnosti, ki našemu zavarovanju resno prete. Nismo izgubili vere. Upamo in smo uverjeni, da bo nov duh v državi prinesel tudi novo izboljšano in popolnejšo zavarovanje. Toda opreznosti pa moramo biti, da vlada, ki hoče dobro, v dobri volji ne bo prevarana in zapeljana v zmoto.

Ratifikacija dveh važnih socialno-političnih pogodb

Jugoslovanska in nemška vlada sta ratificirali dve zelo važni pogodbi in sicer: *Sporazum glede srbsko-hrvatsko-slovenskih kmetijskih delavcev* in *Pogodba glede socialnega zavarovanja*. Oba dogovora sta bila podpisana v Berlinu dne 15. decembra 1928 ter sta dobila z obojestransko ratifikacijo zakonsko moč.

Sporazum glede sezonskih delavcev obsega pravzaprav dva dela: *Zakon o sporazumu samem* ter *Delovno pogodbo za inozemske sezonske delavce*.

Bistvena določila zakona so: Seljenje kmetijskih delavcev iz Jugoslavije v Nemčijo je sezonskega, ne stalnega značaja.

Nabiranje, posredovanje in najemanje takih delavcev se vrši na nemški strani potom »Nemške delavske centralne«, na jugoslovenski strani potom Centralnega odbora za posredovanje dela in Javne borze dela.

Najemanje se vrši le na podlagi delovne pogodbe, ki jo je sestavil strokovni odbor za kmetijstvo in gospo-

darstvo pri državnem zavodu za posredovanje dela in zavarovanje brezposelnih delavcev.

Druge delovne pogodbe, ki bi jih kdo sklenil z jugoslovanskimi sezonskimi delavci, so po nemških zakonskih predpisih v toliko neveljavne, v kolikor se razlikujejo v škodo delavcev od delovne pogodbe, ki jo je postavil zgoraj omenjeni strokovni odbor.

Nabiranje in najemanje delavcev za nemške kmetovalce se mora vršiti samo v skupinah najmanj dveh oseb. Skupine delavcev, večje od 14 oseb, vodi eden izmed delavcev, prvi delavec, kljub temu pa mora tudi sam delati z ostalimi delavci vred.

Skupine, večje od 24 oseb, pa vodi vodja skupine. Prve delavce in vodje skupine določijo Javne borze dela v sporazumu z nemško delavsko centralo.

Borze dela morajo skrbeti, da zberejo pravočasno predpisano število delavcev, katere natančno seznanijo z vsebino pogodbe. To mora biti tudi zabeleženo na pogodbi. Pogodba, ki mora obsegati imena vseh delavcev z natančnimi rojstnimi in domovinskimi podatki, se sestavi v 4 izvodih. Enega dobi delavska centrala, enega borza dela, enega delodajalec, enega pa prvi delavec, odnosno vodja skupine ali pa kdo drugi, ki ga določi Javna borza dela izmed delavcev.

Delovna pogodba za inozemske kmetijske delavce

Strokovni odbor za kmetijstvo in gozdarstvo pri državnem zavodu za posredovanje dela in zavarovanje brezposelnih delavcev je sestavil v smislu sporazuma delovno pogodbo, ki obsega podrobnejša določila glede zaposlitve sezonskih delavcev.

Trajanje delovnega razmerja.

V pogodbi navedeni delavci vstopijo v delo pri delodajalcu, ki jih je najel, ali pa pri njegovem nasledniku od dne, ko se najamejo, do takrat, ko se delo dovrši, najdalje pa do 15. decembra. Zavežati se morajo, da bodo opravljali vsa dela, ki jih jim poveri gospodar ali pa njegov namestnik, bodisi za dnevno mezdo, bodisi za plačo od kosa. O tem odloča delodajalec, odnosno njegov namestnik.

Delovni čas.

Če ni okrožne tarife, ali če ni ničesar določenega v delovnem času in njega izračunavanju, veljajo sledeča določila:

Delavke izpod 25 let se načeloma ne smejo posamezno nastanjati v delavnih krajih.

Delavci, prvi delavci in vodje skupin, ki prekršijo pogodbo, se več ne najemajo za delavce v Nemčijo.

Delavce prevzame nemška delavska centrala načeloma šele na nemški meji, ki tudi odredi, da se vsi delavci ob prestopu meje zdravniško preiščejo in cepijo. Bolni ali pa za delo nesposobni delavci se odpremijo nazaj v domovino.

Najete delavce sme uporabljati le tisti gospodar, ki jih je po pogodbi najel, le v izjemnih slučajih sme prestopiti delavce k drugemu gospodarju. V tem slučaju mora poslati delavska centrala en izvod pogodbe pristojni borzi dela in obenem priobčiti razloge. Toda mezdni in delovni pogoji se ne smejo poslabšati.

Najeti sezonski delavci uživajo glede zaščite delavcev, javnega skrbstva, ureditve delovnih pogojev itd. isto zaščito, kakor nemški delavci. Nemška vlada se zaveže, da bo uporabljala svoj vpliv, da bodo stanovanja kmetijskih sezonskih delavcev neoporečna v navedenem in zdravstvenem oziru.

Ta porazum velja do dne 31. decembra 1929 in se podaljšuje molče od leta do leta, če se ne odpove najkasneje do 1. oktobra za konec koledarskega leta.

1. Za zajtrk, kosilo in večerjo se dovoljuje vsak dan dve uri, ki se vštejejo v delovni čas.

2. V delovni čas se všteje pot s kmetije do delovnega kraja in z delovnega kraja do kmetije.

3. V nujnih primerih morajo opravljati delavci prekočasno delo, ki se posebej nagrada. Kdaj so nujni primeri, presoja le delodajalec, odnosno njegov namestnik.

Drugače veljajo zakonske odredbe.

Razen ob nedeljah in evangelijskih praznikih imajo rimsko-katoliški delavci pravico počivati ob naslednjih rimsko-katoliških praznikih: Sv. Trije Kralji, Sv. Rešnje telo, Sv. Peter in Pavel, Veliki Šmaren, Vsi sveti, Marijino spočetje. Če delajo rimsko-katoliški delavci ob rimsko-katoliških praznikih, ki so na delavnik in niso bili preloženi na nedeljo, dobivajo nedeljsko mezdo.

Mezde.

Mezda je dvojna: V gotovini in v naravi.

V gotovini: a) Če je ustanovljena za delovni kraj tarfna pogodba, ki velja za domače sezonske delavce, dobivajo tudi inozemski sezonski delavci vsako krat isto skupno nagrado, kakor nemški sezonski delavci.

b) Če za delovni kraj ni tarfne pogodbe, ki velja za inozemske sezonske delavce, dobivajo inozemski sezonski delavci isto nagrado, ki jo dobiva ustrezna kategorija nemških delavcev za isto delo.

Kjer niso postavke za delo od kosa urejene s tarifo, se morajo odmeriti tako, da zasluži delavec ob normalnem delu vsaj 30 odstotkov več kot ob delu za dnevno mezdo.

Za prekoračeno delo in za nedeljsko delo veljajo odredbe začasnega reda za kmetijsko delo, odnosno okrožnih ali srezkih tarif.

Ob neupravičenem in neosnovanem zaostajanju od dela je delodajalec upravičen odtegniti od mezde, ki jo prejema delavec v gotovini, oni del, ki odpade na izvršeno delo.

Prejemki v naravi in stanovanju.

Vsak delavec dobi na teden nastopne prejemke v naravi: 15 funtov krompirja, 7 litrov posnetega mleka (vsak dan 1 liter, ali 3 in pol litra neposnetega mleka (vsak dan pol litra), 9 funtov kruha, dva funta zdroba ali kaše, pšena ali strošja, 1 funt ržene moke, ali tridesetina funta pšenične moke, pol funta masti in pol funta soli. Odkupovati deputat v gotovini je dopustno samo s pristankom obeh strank pogodnic, ko sta se predhodno zedinili glede zneska odkupnine, in sicer izključno v obliki tedenske nagrade. V gotovini se odkupuje deputat po uradni najvišji ceni producentov ali pa, če take ni, po tržni ceni najbližjega tržišča. Vendar pa krompirja, mleka in kruha ni dopustno odkupovati.

Poleg tega se dodeljuje tudi brezplačno stanovanje, ločeno po spolu. Stanovanje mora biti opremljeno z mizami, sedeži, umivalniki, z omarami, za vsako

osebo postelja, slamnjača, zglavje in volnena odeja, dalje mora biti skupno ognjišče za kuhanje in pranje. Stanovanje mora tudi sicer odgovarjati higijenskim predpisom.

Potni stroški.

Potne stroške do delovnega kraja in legitimacijske pristojbine trpi delodajalec.

Delovno orodje.

Delavci morajo vrniti orodje, ki jim ga je izročil delodajalec, čisto in ne poškodovano. Vsaka poškodba, ki se je zgodila z neredno uporabo ali pa morebitna izguba, gre v breme delavca.

Nravno vedenje, predčasna razveza pogodbe.

Vsak delavec je zavezan opravljati svoje delo kar najvestneje. Pokoravati se mora navodilom delodajalca in točno spoštovati hišni red. Denarne kazni se morajo izrekati le na podlagi delovnega reda.

Delovno razmerje se more predčasno razvezati le iz tehtnih vzrokov. Surove žalitve, nenravne zahteve, zanamernost dela.

Socialno zavarovanje.

Vsak delavec ima v slučaju bolezni pravico do dajatev iz pristojne bolniške blagajne.

Zaščita, reševanje prižob in poravnavanje sporov.

Pooblaščenca nemške delavske centrala imajo pravico svobodno vstopati v kraje, kjer delavci stanujejo in delajo. Sprejemati morajo pritožbe delavcev in jih reševati. Vse pritožbe pa naj se po možnosti rešijo na licu mesta.

Za poravnavo sporov, ki nastanejo iz delovnega razmerja, so pristojna delavska sodišča dotičnega okraja.

Sporazum o najemanju delavcev in delavna pogodba sta sicer vstopili v veljavo šele 30. septembra 1929, vendar pa so se selili naši delavci že letošnje leto v Nemčijo na podlagi te pogodbe.

Zakon o pogodbi soc. zavarovanja med Jugoslavijo in Nemčijo

Ta zakon je bil podpisan dne 15. decembra 1928 v Berlinu, zakonsko moč pa je dobil z ratifikacijo z dne 5. avgusta 1929 in z razglasitvijo v »Službenih Novinah« dne 3. oktobra 1929.

Za naše delavstvo je ta akt zelo velikega pomena, ker je končno odstranjen ta zapreka, da se uredijo zadeve starih rentnikov in vpokojencev iz Nemčije, pa tudi tistim bo prišel v korist, ki si bodo ali pa so si šele po vojni pridobili razne pravice socialno-političnega značaja.

Zakon sam je razdeljen v več oddelkov: Na obče in na posebne predpise. Posebni predpisi obsegajo določila o zavarovanju nameščenec in o pokojninskem zavarovanju rudarjev.

OBČI PREDPISI.

a) Obseg zavarovanja.

Jugoslovanski državljani v Nemčiji in nemški državljani v Jugoslaviji, se izenačijo z domačimi delavci in nameščenici glede prejemkov, ki izvirajo iz zavarovanja zoper bolezni, nezgode, za

R. Juvan:

Socialna politika mesta Prage.

V vsakem mestnem okraju, katerih ima Praga 13, se ustanovi mestni socialni zbor v svrhu decentralizacije socialnega skrbstva. Mestni socialni zbor sestoji iz socialnih zaupnikov, katerih število določa poseben pravilnik. Socialne zaupnike imenuje pristojni mestni odbor; najmanj ena četrtina članov tega zbora mora biti imenovana iz članov mestnega odbora. Socialnim zaupnikom more biti imenovan vsak češkoslovaški državljani brez razlike spola, ki ima aktivno in pasivno volilno pravico v občinski zastop. Ako bi število določenih socialnih zaupnikov ne zadoščalo, se more na predlog mestnega socialnega zbora to število povečati, toda le s soglasjem osrednjega socialnega zbora.

Predsednik mestnega (okrajnega) socialnega zbora je mestni župan, podpredsednika pa se voli izmed socialnih zaupnikov. Ako ne bi bilo sporazuma, odloča primator glavnega mesta Prage.

Mestni odbor imenuje socialne zaupnike za čas svoje funkcijske dobe. Zastopniki raznih dobrodelnih institucij in uradov so voljeni za dobo treh let. Socialni zaupnik mora imeti svoje bivališče v kraju, katerega zastopa. Socialni zaupniki se pred nastopom svoje službe

zaobljubijo, da bodo svoje delo vršili nepristransko in le v smislu tozadevnih določil.

Osrednji socialni zbor določa smernice vsega socialnega skrbstva, pripravlja program v mejah proračuna mestne občine ter predlag občinskemu zastopstvu, kako bi bilo izboljšati socialno skrbstvo. Osrednji socialni zbor ima najmanj dve seji na leto, v nujnih primerih se skliče izredna seja. Seja se mora sklicati tudi v primeru, ako to zahteva ena tretjina članov osrednjega socialnega zbora.

Socialni zbor izvoli iz svoje srede posebne komisije, katere obravnavajo posamezne panoge socialnega skrbstva. Predsedstvena komisija ureja predvsem organizacijo socialnega skrbstva, sklepa o propagandi in o vsem, kar ni odloženo posebnim komisijam. Komisija za mladinsko skrbstvo razpravlja in sklepa o vseh vprašanjih, tikajočih se oskrbovancev do 18 leta. Ta komisija podeljuje, zvišuje ali ukinja vzdrževalne, vzgojevalne in študijske podpore otrokom, ki so pristojni v Prago. Tudi nepristojni dobijo podporo na račun domovne občine ali iz event. subvencij, katere prispeva država ali drugi činitelji. Komisija odloča o sprejemu otrok v zavetišča, bodisi brezplačno ali proti primerni odškodnini. Oddaja otroke v rodbinsko skrbstvo in v rejo ter nadzira, da se ti otroci na pravilen način vzgajajo.

Komisija za polnoletne določa redne in izredne podpore, jih zvišuje ali ukinja ter sprejema oskrbovance v razne zavode.

Predsedstvena komisija šteje 19 članov, ostale komisije pa po 32 članov. Polovica teh mora biti izmed članov občinskega zastopstva. Analogno temu so sestavljene tudi mestne (okrajne) komisije. Predsednik in oba podpredsednika tvorijo predsedstvo osrednjega socialnega zbora, ki vodi in rešuje vse tekoče posle. Predsednik je tudi glavni poročevalec za občinski svet. Razglase posebnega socialnega urada podpisuje poleg primatorja tudi predsednik. Predsednik osrednjega zbora ima vrhovno nadzorstvo nad vsemi socialnimi zavodi in uradi mesta Prage.

Agende osrednjega socialnega zbora izvršuje osrednji socialni urad. Urad se deli na tele oddelke: 1. predsedstveni in organizacijski, 2. mladinsko skrbstvo, 3. skrbstvo za polnoletne in 4. delavski oddelki. Število oddelkov se po potrebi lahko zviša. Urad vrši tudi politične agende, spadajoče le v njen delokrog. Urad pripravlja predloge in izvršuje sklepe socialnega zbora. Osrednjemu uradu je dodeljena tudi posebna socialna posvetovalnica. Socialni urad vrši vse posle socialnega skrbstva, v kolikor niso ti prenešeni v smislu sklepa osrednjega socialnega zbora mestnemu zastopstvu, na druge činitelje.

Predsedstveni urad vrši vse posle predsedstva in organizacije, v kolikor niso prideleni drugim oddelkom.

Urad za mladinsko skrbstvo vrši vse posle, tikajoče se otrok do 18 leta. Sem spadajo tudi dijaki srednjih in visokih šol.

Urad za polnoletne skrbi za onemogle, hiralce, nakazuje redne in izredne podpore ter vodi in nadzira zavode. Vodi tudi akcijo proti beračenju.

Urad za delavstvo vodi evidenco o brezposelnih, posreduje za delo, vodi skrb glede bolniškega in nezgodnega zavarovanja, sodeluje in nasvetuje pri delavskih gibanjih. Tudi vojni vpoklicanci in invalidi spadajo v ta urad. V splošnem vršijo vsi uradi naloge, ki smo jih našli pri posameznih komisijah.

V osrednjem socialnem uradu je 62 uradnikov in uradnic. Urad ima lasten kataster, vložišče, ki doseže letno do 60 tisoč vlog, blagajno, knjigovodstvo in statistični oddelek. Manjše in izredne podpore se izplačujejo v uradu. Stalne podpore pa se nakazujejo po poštne čerkovnem uradu. Uveden je kartotečni sistem za vsako grano socialnega skrbstva posebej. V uradu je tudi generalno varuštvo, katerega vodi vpokojen sodni uradnik in ki ima svoje zastopnike po vseh mestnih socialnih uradih. Urad vodi in nadzira vse socialne zavode in ustanove mestne občine.

(Nadaljevanje prihodnjic.)

slučaj onemoglosti; iz pokojninskega zavarovanja nameščenec in iz zavarovanja rudarjev. (Čl. 1.)

Nacin izplačevanja prejemkov.

Pripadniki ene države dobivajo — če so izpolnjeni tudi ostali zakonski predpisi — dajatve, ki izvirajo iz zavarovanja zoper neizpolnjenosti v industriji, obrti, trgovini in pomorstvu, iz pokojninskega zavarovanja nameščenec ter iz pokojninskega zavarovanja rudarjev druge države tudi takrat, kadar ne bivajo na ozemlju te države. Tudi rodbin umrlega se ne izključuje od pravice prejemkov za to, ker ni bivala na ozemlju dotične države, v času ko se je pripetil zavarovalni slučaj.

Osebam, ki imajo pravico do dajatev, se morajo dovoljevati, če bivajo v inozemstvu, poleg glavnih dajatev tudi vse doklade, do katerih bi imele pravico, če bi bivale v dotični državi. (Čl. 2.)

Ta določila so pomembna radi tega, ker se je branila izplačevati nemška republika rente in pokojninske prispevke upravičencem (članom in njihovim rodbinam) in je stala na stališču, da imajo pravico do teh dajatev le tisti, ki stalno bivajo v Nemčiji, ali pa ki dokažejo, da so se morali izseliti iz Nemčije. Zbog tega so prišli vsi naši rentniki in vpokojenci ob vse svoje dajatve, ki so si jih pridobili tekom dolgih let v Westfaliji in po drugih krajih nemške države. S tem zakonom je sicer ta zapreka odstranjena, toda zadržani, odnosno tekom let neizplačani prispevki se ne bodo priznali za ves čas nazaj, ampak le od 1. decembra 1928. dalje (čl. 27 in 38.)

Ta določila veljajo tudi za zavarovanje zoper neizpolnjenosti v kmetijstvu, v kolikor bi spadali kmetijski obrati iste vrste po zakonih obeh držav pod obvezno zavarovanje zoper neizpolnjenosti; poleg tega pa tudi takrat, kadar je v korist jugoslovanskim sezonskim delavcem in preostalim članom njih rodbin. (Čl. 4.)

POSEBNI PREDPISI.

1. Zavarovanje nameščenec.

Ako je plačal nameščenec prispevke za obe pokojninski zavarovanji t. j. po našem zakonu in po nemškem, se seštejejo ti prispevni časi, kolikor se ne ujemajo, za ohranitev pričakovanja in za izpolnitev obče dobe čakanja. Doba bolezn, ki jo je po zakonskih predpisih ene države pogodnice vračunati. Kot odškodninske čase, ohranja pričakovanje tudi v drugi državi pogodnici. Isto je z uživanjem pokojnin.

II. Pokojninsko zavarovanje rudarjev.

So bistveno ista določila kakor pri zavarovanju nameščenec. Nadaljni členi obsegajo še podrobnejše predpise za postopanje, kadar nastopi zavarovalni primer, dalje o starostni pokojnini, o prostovoljnem nadaljevanju zavarovanja ter še o nekaterih upravnih točkah.

Končni predpisi.

Prostovoljni prispevki, ki so potrebni za ohranitev pričakovanj v pokojninskem zavarovanju nameščenec in rudarjev, se morejo plačati še v teku enega leta, ko je stopila ta pogodba v veljavo t. j. do 1. oktobra 1930.

V medsebojnem občejanju veljajo kot najvišji upravni oblasti pri nas minister za socialno politiko in narodno zdravje, v Nemčiji pa državni minister za delo.

Pogodba stopi v veljavo s prvim dnem onega meseca, ki nastopi po izmeni ratifikacij, t. j. 1. X. 1929. Ratifi-

kacije pogodbe so se namreč izmenjale dne 30. septembra 1929. v Beogradu.

Če je bil predlog za rodbinsko rento iz zavarovanja zoper neizpolnjenosti veljavno zavrnil, preden je stopila v veljavo ta pogodba, se more izdati na predlog nov odlok. Ta predlog se pa sme staviti le tekom enega leta, ko je stopila v veljavo ta pogodba, to je od 1. oktobra 1929 do vključno 30. septembra 1930.

Odpoved pogodbe.

Vsaka država pogodnica sme odpovedati to pogodbo s šestmesečnim odpovednim rokom za konec koledarskega leta, toda ne prej nego za konec leta 1930. Odpoved se sme s pristankom druge države pogodnice omejiti na posredne dele pogodbe. Če se pogodba odpove, ostanejo še nadalje v veljavi predpisi te pogodbe za zahteve, ki izvirajo iz zavarovalnih primerov, kateri so se pripetili, še predno je bila pogodba razveljavljena. Istotako ne preostanejo pričakovanja s tem, da se odpove pogodba.

Kdo ima torej pravico do rente odnosi pokojnin?

1. Rentniki odnosno njihove rodbine, kojih vzdrževalci so umrli pri delu v Nemčiji, katerim je bila svojačasno od nemških zavarovalnih zavodov renta sicer odrejena, toda ustavljena, ker se ne nahajajo v Nemčiji, ampak v naši kraljevini.

2. Rodbine, ki jim je bila zahteva po renti od zavarovalnih zavodov v Nemčiji odbita, ker so v trenutku neizpolnjenosti stanovali izven Nemčije.

3. Oškodovanci odnosno njihove rodbine, ki jim renta od strani zavarovalnih zavodov v Nemčiji sploh ni bila priznana, ampak zavrnila. Če meni jo te osebe, da se jim je zgodila krivica, morejo na podlagi te pogodbe svojo zahtevo obnoviti. Vse te osebe morajo svoje zahteve pravočasno prijaviti in sicer v roku enega leta, potem ko je zadobila navedena pogodba pravno moč. Kdaj je dobila pravno moč, je bilo že omenjeno, ko smo govorili o pogodbi sami.

Prijavam mora vsak upravičenec priložiti potrebne dokumente, in sicer: 1. Odlok, s katerim je bila priznana renta, odnosno penzija. 2. Odlok, s katerim se je zavrnila ali ustavila renta. 3. Dokaz, da ima pravico do rente, odnosno do pokojnine.

To velja zlasti v tem slučaju, če je bila komu zahteva po renti zavrnila in jo sedaj na podlagi člena 38., točka 2. te pogodbe zahteva.

Kot prijavi zastopuje navaden dopis, iz katerega mora biti razvidno, kje je bil poškodovanec, odn. vpokojenec pred nezgodo zaposlen, kdaj je bila nezgoda, koliko je znašala renta, poleg tega seveda natančen naslov in rojstne podatke. V prijavi mora navesti, katere dokumente prilaga. V slučaju, da je pa svoje dokumente že priložil kakšni svoji prejšnji prošnji ali pa predložil na poziv kake oblasti ali urada, mora v prijavi navesti, kateri oblasti, odnosno uradu, kdaj (natančen datum in leto) in katere dokumente je poslal, odnosno oddal.

Opozorjamo pa, da se naj vsi interresiranci pravočasno prijavijo, ker bo sicer po enem letu vsak trud brezupen.

Prijave se pošiljajo ali pa oddajajo: Pri vseh krajevnih bratovskih skladnicah, ekspoziturah Okrožnega urada in pri okrožnem uradu za zavarovanje delavcev v Ljubljani.

končno predložena tudi rudarjem na shodnih in soglasno odobrena. Predno se je spomenico vložilo na merodajno mesto, se je pobiralo za njo podpise pri neorganiziranih rudarjih. In kakor bi šli radi molče preko žalostnega dejstva, tako moramo podčrtati, da so se našli intriganti, ki niso hoteli podpisati spomenice, nego so na predvečer predaje razširili med rudarji letake in že v naprej napovedali prodajo delavskih zaupnikov TPD in popolen poraz v mezdni gibanju. Intrigantom pa ni šlo klasje v žito. Rudarji so se spametovali in ne gredo na lim še tako sladkimi vabam komunističnih agitatorjev in plačancev.

V ponedeljek 14. oktobra se je zglašila delegacija rudarjev pod vodstvom predsednika koalicijskega odbora pri generalnem ravnatelju TPD g. R. Skubecu in mu izročila naslednjo spomenico:

P. n.

Trboveljska premogokopna družba

v Ljubljani.

Podpisana vodstva vseh strokovnih organizacij rudarjev, v sporazumu z II. skupino rudarske zadruge, si dovoljujemo na podlagi prošnje rudarjev, v svrhu končnoveljavne ureditve mezd, in delovnih odnošajev med prizadetim delavstvom in družbo sledeče zahteve:

1.

Vse obstoječe temeljne plače posameznih kategorij se naj povišajo za 20%.

2.

V istem razmerju naj se povišajo akordne postavke, pri čemur je treba iste prilagoditi krajevnim razmeram dela.

3.

Zasluzek v akordu mora presegati 25% povprečje normalne temeljne plače.

4.

Vse obstoječe doklade na temeljne plače ostanejo nadalje v veljavi.

5.

Dodelitev akorda se mora vršiti na kraju delovnega mesta najdalje 3 dni po nastopu dela dotične nasadbe.

6.

Začasna premestitev delavca od njegovega akordnega dela k postranskemu, se ima isto odškodovati s povprečjem njegovega akordnega zaslužka dotične plačilne periode.

7.

Premestitev delavca z dosežene kategorije v nižjo ni dopustna.

8.

Jamski les in ves tozadevni material, ki ga rabi delavstvo pri izvršbi svojega dela, naj se pripravi v dovoljni množini na etažah.

9.

Odškodnina za strelivo naj se uredi krajevnim razmeram dela primerno z dotično nasadbo.

10.

Za praznike Božič, Velika noč in Binkoštna nedelja naj se prizna 100%, za praznike Sv. Stefan, Velikonočni in Binkoštni ponedeljek ter sv. Rešnje telo, ako se dela, pa 50% doplača normalne mezde. V ostalem veljajo predpisi zakona o zaščiti delavcev.

11.

Delavcem, zaposlenim na zunanjih delih, naj se v slučaju slabega vremena prizna 50% doplačilo na normalno mezdo.

12.

Vsem onim delavcem, katerim družba ne more nuditi stanovanja, naj se prizna stanarina, in sicer: oženjenim 60 Din in samcem 30 Din mesečno.

13.

Vsi rokodelci, ki se izkažejo za učnim spričevalom, naj se uvrste v kategorijo kopačev. Vsi naddnevni delavci naj se uvrste po štetni službi v kategorijo kopačev.

14.

Vojaška služba ali vežba se ne sme smatrati za prekinitve delovnega razmerja.

15.

Poročenim delavcem zunanega obrata, kakor tudi onim, ki vzdržujejo svoje starše ali sorodnike, naj se prizna deputatni premog tudi, ako se niso dosegli kategorije kopačev.

16.

Vse spore, ki so lokalnega značaja, kakor vzroki premale storitve, vsled pomanjkanja vozičkov, slabih prog, vode, zraka in vročine ali druge obratne ovire, se mora upoštevati in reševati v sporazumu z dotičnim obratnim vodstvom ali ravnateljstvom ob zaslišanju prizadetega delavstva, v prisotnosti prizadetega delavca, v prisotnosti zaupnika II. skupine rudarske zadruge ali zastopnika dotične strokovne organizacije rudarjev, katerega je delavstvo po II. skupini rudarske zadruge v to pooblastilo in ravnateljstvu naznanilo.

17.

Te zahteve se nanašajo na delavstvo vseh podjetij in obratov, ki so last Trboveljske premogokopne družbe in ki spadajo pod rudarski zakon, ne glede na to, če družba vrši delo v lastni režiji ali ga odda privatnim podjetnikom.

Primerno utemeljitev v posameznih točkah navedenih zahtev bodo podali v to pooblaščenim zastopnikom prizadetih rudarjev na tozadevni razpravi.

V Trbovljah, dne 13. oktobra 1929.

Podpisi predlagateljev:

Za Zvezo rudarjev Jugoslavije: **Jurij Arh** l. r. — Za Jug. strokovno zvezo rudarjev: **Križnik** l. r. — Za Nar. strokovno zvezo rudarjev: **Pavel Dornik** l. r. — Za II. skupino rudarske zadruge: **Struc** l. r.

Vse je napeto čakalo, kaj poreče TPD na delavske zahteve in kakšen bo odgovor. Če je kdo, so rudarji upravičeno z nestrpnostjo pričakovali odgovora TPD. Rudarji so se zavedali, da se morajo za enkrat osloniti edino le na moč in pravdarnost strokovnih organizacij.

TPD je odgovorila. Odgovorila je pozitivno in pozvala rudarske zastopnike v ponedeljek 21. oktobra k razpravi o vloženi spomenici.

V ponedeljek 21. oktobra so se zbrali v Ljubljani najboljši rudarski zastopniki rudarskih central, strokovni tajniki Vladimir Kravos za Narodno strokovno zvezo, Jurij Arh za Zvezo rudarjev Jugoslavije in Vilko Pitako za Jugoslovensko strokovno zvezo. Vsi rudarski zastopniki so se zbrali na kratko posvetovanje, katerega se je udeležil tudi zastopnik Delavske zbornice, ki je pozneje pri razpravi posredoval med rudarji in TPD.

Točno ob določeni uri so se zglašili rudarski zastopniki pri TPD. Sprejel jih je generalni ravnatelj TPD g. Rihard Skubec, ki je predsedoval razpravi. Razprave so se udeležili poleg rudarskih zastopnikov tudi strokovni tajniki in zastopnik Delavske zbornice, za TPD pa nje generalni ravnatelj g. Skubec, ravnatelj revirjev in zastopnik Zveze industrijev g. ing. Šuklje.

Pogajanja so trajala od pol 1. do 19. ure nepretrgoma. Kakor je v začetku kazalo, da ne pride do sporazuma, se je pozneje stvar zasukala in je končala razprava s popolnim uspehom. Rudarji, ki so po svojih zastopnikih v začetku absolutno stali na stališču, da se morajo plače zvišati, so pozneje zahtevo umaknili in s tem pokazali, da razumejo težak položaj in da ne želijo razbitja pogajanj, ravno tako je družba morala spremeniti svoje stališče, ko je odklanjala sploh vsak razgovor o kakem povišanju prejemkov v katerikoli obliki in je pristala na enkratni nabavni prispevek. Razprava, ki je končala s popolnim sporazumom, je končala ob 17. uri, potem, ko se je obojestransko podpisal protokol sporazuma ali z drugimi besedami, ko je bila podpisana prva kolektivna pogodba med rudarji in TPD po usodnem letu 1923.

(Nadaljevanje prihodnjič.)

Kolektivna pogodba za rudarje

Po nesrečni komunistični stavki leta 1923 so ostali rudarji brez vsakih pisanih pravic. Prepuščeni so bili trboveljski družbi na milost in nemilost. Položaj rudarjev je bil tem slabši, ker so bile radi malodušnosti članstva strokovne organizacije rudarjev v revirjih zelo oslabiljene.

Centrale strokovnih organizacij pa niso mogle zapustiti rudarjev v zlic njihovi brezbrzičnosti do krajevnih organizacij. Vse delo strokovnih organizacij in med njimi tudi naše, je bilo posvečeno skrbi za rudarje in dan za

dnem se je mislilo, kako pomagati največjim trpinom med delavstvom.

Strokovne organizacije so pred meseci uvedle obširno akcijo in jo privedle tudi z uspehom do kraja. V Trbovljah, Hrastniku je na mah vse oživel. V Zagorju se je ustanovil koalicijski odbor rudarjev, ki je obstojal iz Narodno strokovne zveze, Zveze rudarjev Jugoslavije, Jugoslovanske strokovne zveze in II. rudarske skupine. Na več sestankih in posvetovanjih se je sestavila spomenica na Trboveljsko premogokopno družbo, ki je bila

Narodno-strokovna zveza

VSEM PODRUŽNIČNIM BLAGAJNIKOM.

Izvrševalni odbor mi je na prvi svoji seji zopet poveril težko funkcijo blagajnika. Da si olajšam delo, naprošam vse tovariše podružnične blagajnike, da redno in točno pobirajo od vseh članov članarino, jo redno obračunavajo in pošljejo vsak mesec točno seznam, obračun in centrali odpadajoči del članarine. Nekateri blagajniki so v poslovanju zelo vestni, medtem ko je mnogo njih, ki ne vršijo prevzete funkcije, kot bi jo morali. Da ne bom imel zopet prilike žigosati nerednost v obračunavanju, ponovno prosim vse blagajnike, naj se drže reda in točnosti. Če kje, mora pri blagajniških poslih vladati največji red in točnost. Ob prevzemu svojih poslov se mi je zdelo potrebno nasloviti teh par besed vsem podružničnim blagajnikom in prosim, da si jih zapišejo v srce. — Davorin Stopar, centralni blagajnik.

Naša predavanja.

Tajništvo Narodno strokovne zveze je te dni razposlalo vsem podružnicam obširne okrožnice radi predavanj, ki se imajo vršiti to zimo. Podružnice naj sledijo navodilom okrožnice in naj se pripravijo za predavanja. Predvsem naj določijo program, dneve, uro in lokal ter to sporočijo tajništvu, da preskrbi predavatelje.

Tajništvo je preskrbelo za letošnjo zimo več prvovrstnih predavateljev, ki bodo predavali o različnih socialnih in drugih vprašanjih. Med predavatelji so tov. dr. Joža Bohinjec, Ivan Tavčar, Rudolf Juvan, dr. Stojan Bajič in mnogi drugi. One podružnice, ki želijo imeti enega izmed v okrožnici navedenih predavateljev, nam morajo to pravočasno sporočiti in navesti snov, o kateri želijo, da predavatelj predava.

Kulturno prosvetni odsek je letos izpopolnil svoja skioptična predavanja in so na razpolago sledeča zanimiva in poučna predavanja:

A. Zgodovina.

1. Velika francoska revolucija, barvane slike.
2. Dunajska revolucija 1848. leta, barvane slike.
3. Stari Rim (Forum Romanum), barvane slike.
4. Stari Rim (Palatin), barvane slike.
5. Odkritje Amerike, barvane slike.

B. Zemljepis.

6. Švica (4 deli), barvane slike.
7. Kitajska, navadne slike.
8. Japonska, barvane slike.
9. Alpe, navadne slike.
10. Jugoslavija, navadne slike.
11. Severna Amerika, navadne slike.
12. Velika Britanija in Irska, navadne slike.
13. Skandinavija, navadne slike.
14. Holandska, Belgija, Luxemburg, navadne slike.
15. Črna zapadna Afrika, navadne slike.
16. Španija, navadne slike.
17. Avstralija in Oceanija, navadne slike.
18. Potovanje po Palestini, navadne slike.

C. Socialna politika.

19. Novi Dunaj, navadne slike.
20. Racionalizacija dela, navadne slike.
21. Nova industrijska revolucija, navadne slike.
22. Svetovna organizacija konsumentov (zadružno gibanje), navadne slike.
23. Razvojna pot ženske, barvane slike.

D. Tehnika.

24. Oceanški parnik, navadne slike.
25. Petrolej, navadne slike.
26. Kako je nastal stroj, navadne slike.

E. Kultura.

27. Od govorečega kamna do potujoče knjige (razvoj pisave), navadne slike.

F. Vojska.

28. Strahote svetovne vozne, barvane slike.

G. Zdravstvo.

29. Spolno vprašanje mladine, barvane slike.
30. Telesna kultura mladine, navadne slike.
31. Mladinska predavanja.
32. Snegulčica, barvana pravljica.
33. Guliverjeva potovanja, barvana pravljica.
34. V deveti deželi, barvana pravljica.
35. Ali Baba in 40 razbojnikov, barvana pravljica.

Podružnice naj čimprej sestavijo seznam onih skioptičnih predavanj, ki jih želijo tekom zime proizvajati, ker je po skioptičnih predavanjih veliko povpraševanje in si jih je treba prej zagotoviti.

Na vsak način morajo vse podružnice uvesti redna predavanja v smislu prejetih okrožnic. Ne pozabite, da je le v kulturi spas in napredek delavstva.

KRANJ.

Podružnica Narodno strokovne zveze v Kranju priredi svoje otvoritveno predavanje v soboto 23. novembra ob pol 8. uri zvečer v prostorih Delavske kuhinje na Podtini. Na otvoritvenem predavanju bo predaval tajnik tov. Vladimir Kravos o veliki francoski revoluciji. Podružnični odbor je dalje sklenil, da priredi v zimski dobi še naslednja predavanja: Stari Rim, Japonska, Alpe, Črna zapadna Afrika, Potovanje po Palestini, Racionalizacija dela in delavstvo, Oceanški parnik. Kako je nastal stroj in Telesna kultura mladine. Podružnični odbor poziva članstvo, naj se predavanj udeleži v kar največjem številu in pripelje tudi prijatelje s seboj. Vstop k predavanjem je brezplačen.

JESENICE.

Jeseniška podružnica sklicuje za v nedeljo 17. t. m. ob 9. uri dopoldne v društvenem lokalu članski sestanek, katerega se udeleži tudi strokovni tajnik tov. Kravos iz Ljubljane, ki bo poročal o aktualnih delavskih vprašanjih. Vse članstvo je vabljeno, da se sestanek sigurno in točno udeleži. Podružnica bo v letošnji zimi priredila več zanimivih predavanj in bo članstvo posebej o tem obveščeno. Prosimo samo čim večje udeležbe na naših prireditvah.

LJUBLJANA.

Podružnica Narodno strokovne zveze v Ljubljani je imela v petek 8. t. m. svoj članski sestanek v prostorih tajništva NSZ. Sestanek je bil prav dobro obiskan in ga je vodil podružnični predsednik tov. Anton Varšek, ki je uvodoma povedal na račun mlačežev par krepkih besed. Za njim je govoril predsednik NSZ tov. Rudolf Juvan, ki je razpravljal o delavskem položaju po zgodovinskem dnevu 6. januarju. Kot zadnji je govoril tajnik tov. Kravos, ki je dal navodila, kako razviti družabno življenje v podružnici. Na sestanku se je sklenilo prirediti vsak petek ob 6. uri članski sestanek, na katerem se bo debatiralo o važnih delavskih vprašanjih. Podružnični odbor pripravlja tudi predavanja za zimsko sezono. Priredil bo pa tudi nekaj družabnih večerov. Člani ljubljanske podružnice naj se redno vsak petek udeležijo članskega sestanka in pokažejo tako svojo zavednost.

ŠT. PAVEL.

Kakor vsako leto, tako bo tudi letos podružnica NSZ v Št. Pavlu priredila cel ciklus poučnih predavanj za svoje članstvo in ostalo občinstvo. Odbor je že sestavil program in ga bo v prihodnjih dneh razglasil članstvu. Predavanja se bodo vršila kot običajno ob nedeljah popoldne. Članstvo pozivamo, naj se teh predavanj udeleži v kar največjem številu in s tem pokaže, da hrepeni po kulturi, po znanju. V prihodnji številki »Dela« objavimo celoten zimski program naših predavanj.

PTUJ.

Podružnica NSZ v Ptujju je sklenila prirediti še tekom tega meseca članski sestanek, na katerega bo prišel delegat centrale, ki bo poročal o važnih in aktualnih delavskih vprašanjih. Odbor bo članstvo pisмено povabil na sestanek in že vnaprej računalo, da se bo članstvo polnoštevilno odzvalo vabilu in prihitelo na sestanek, da sliši svojega predsednika. Članstvu pripomočimo, naj pripelje na sestanek tudi svoje prijatelje in tovariše. Nikomur ne bo žal, da se je udeležil našega sestanka. — Podružnični odbor je na svoji zadnji seji razpravljal o zadnji okrožnici centrale in sklenil prirediti tudi letos več skioptičnih in drugih predavanj. Ker celoten program predavanj še ni izdelan, bomo istega objavili v prihodnji številki našega glasila. Članstvo prosimo, naj pazljivo bere časopis in sledi posebno noticam iz našega kraja.

LITIJA.

Podružnica v Litiji prireja tudi letos skupna predavanja v kulturno - prosvetnem odseku Delavske zbornice, kateremu na čelu stoji naš agilni tov. Luka Bizjak. Prvo predavanje smo že imeli in je bilo prav dobro obiskano. Članstvo podružnice si želi, da pride predavat tudi kdo izmed vodstva naše organizacije in prosimo, da se to uredi. Predavanja se vršijo v dvorani na pošti, vendar bi morda kazalo prirediti taka predavanja v dvorani dekliškega doma. Prepričani smo, da bi ravnanje tovarne radi volje dalo dvorano brezplačno na razpolago. Ker je tam tudi večina delavstva, bi bilo mnogo njim ugodeno. Odbor prosvetnega odseka naj o tem razmišlja. — Delavec.

LOGATEC.

Že dolgo se nismo oglasili iz našega kraja. Pa storimo to danes. Naš odbor je imel v zadnjem času sejo in je na njej razpravljal o dopisih in okrožnicah centrale. Sklenil je, da se odzove klicu centrale in priredi v najkrajšem času članski sestanek, na katerega povabi zastopnika centrale, da poroča o letošnjem kongresu in drugih za naše članstvo važnih vprašanjih. Odbor je razpravljal o okrožnici radi predavanj in sklenil, da se bodo tudi letos prirejela predavanja, ker je bilo lansko leto za predavanja veliko zanimanje. Med drugimi predavanji bo podružnica priredila tudi eno o bolniškem zavarovanju in bo o tej temi predaval podpredsednik tov. Joža Bohinjec, ravnatelj OUZD iz Ljubljane. Predavanja se bodo vršila kot doslej ob nedeljah popoldne v Sokolskem domu. Članstvo že vnaprej prosimo, naj se udeležuje naših predavanj in naj pokaže, da se zaveda velikega pomena izobraževalnega dela med našim članstvom.

MARIBOR.

V Mariboru se je ustanovilo okrožno tajništvo naše organizacije, ki ima svoje lokale v Cankarjevi ulici 1. Tajništvo posluje vsak dan od 15. do 18. ure in daje v tem času vse potrebne informacije. Članstvo lahko plača tamkaj tudi svoje prispevke, vendar je potrebno, da prinese člansko izkaznico seboj. Okrožno tajništvo bo skrbelo za redno poslovanje vseh podružnic v okolišju bivšega mariborskega okrožja. S tajniškimi posli je poverjen tov. Ivan Kejžar, ki je znan kot star in izkušen delavski voditelj. Mariborski podružnici čestitamo na pridobitvi in ji želimo čim večjega razmaha.

TRBOVLJE.

Po trdnem spanju smo se tudi mi zdravili. Zimski čas je pred vrati in kakor gredo ljubke živalice v tem času na dolgotrajno spanje, tako se delavstvo v tem času zbudi in gre na delo. Mi gremo letos še s posebnim veseljem na delo, ker smo pred kratkim dosegli prav lep uspeh. Ne toliko materialen,

kakor moralen. Rudarji so danes polni hvaležnosti svojim strokovnim organizacijam in tako smo tudi člani NSZ nad vse hvaležni svoji centrali, da nas je v zadnjem mezdnem gibanju tako odlično zastopala. Z veseljem smo pozdravili korake naše centrale in smo še s prav velikim veseljem pozdravili našega tajnika na skupnem shodu. To svojo hvaležnost bomo izkazali s tem, da se poprimemo dela. Kakor smo bili prej morda nekoliko preveč omahljivi, tako hočemo odslej biti trdni v delu. Odbor naše podružnice se je že sporazumel in priredi podružnica že v prihodnjih dneh članski sestanek na katerega pride delegat centrale, da se pogovorimo o našem nadaljnjem delu. Predavanj ne bomo prirejali sami, ker obstoja tukaj prosvetni odsek, ki prireja skupna delavska predavanja v dvorani Delavskega doma. Teh predavanj se udeležujejo tudi naši člani, in moramo reči, da smo z njimi prav zadovoljni. Ker ne bomo imeli svojih predavanj bomo priredili več svojih sestankov, da se medsebojno pogovorimo o vsem, kar nas teži. Vsem našim tovarišem kliče mo: na delo za organizacijo, v njej je spas in napredek.

LJUBLJANA.

Ustanovitev dramatičnega odseka podružnice NSZ.

Pri ljubljanski podružnici naše organizacije se je ustanovil dramatični odsek, kateremu na čelu stoji agilni član tov. France Juvanov. Dramatični odsek bo imel otvoritveno predstavo že v soboto 14. decembra ob 8. uri zvečer v dvorani Delavske zbornice. Uprizorila se bo trodejska drama »Reka«. Ker razpolaga odsek s prav dobrih igralci, smemo pričakovati, da bodo predstave dramatičnega odseka na višku. Dramatični odsek bo s svojimi igrami obiskal tudi naše podružnice in je želeli, da podružnice že vnaprej javijo, kje želijo gostovanja našega dramatičnega odseka. Tozadevne dopise je pošiljati na naslov: France Juvan, tajništvo NSZ, Ljubljana, palača Delavske zbornice. Novoustanovljenemu dramatičnemu odseku želimo obilo uspeha.

MEDVODE.

Podružnica Narodno strokovne zveze v Medvodah bo imela v nedeljo 24. t. m. dopoldne članski sestanek, katerega se bo udeležil delegat centrale iz Ljubljane. Sestanek se bo vršil v gostilni g. Možine in bodo člani pravočasno prejeli vabila. Prosimo jih pa, da se vabilu sigurno in v velikem številu odzovejo ter pripeljejo tudi prijatelje in druge sodelavce s seboj.

STRAŽIŠČE.

Naša podružnica je priredila pretečno nedeljo prav uspešno »trgatev grozdja«. Tudi čisti klobiček, namenjen podpornemu skladu je bil tak, da smo z njim zelo zadovoljni. Ob tej priliki smo morali ponovno ugotoviti, da ima narodno delavstvo v našem kraju zelo veliko svojih prijateljev, ki ga vselej radi podprejo. Podružnica bo letos priredila za svoje člane in prijatelje nekaj lepih skioptičnih predavanj v Sokolski dvorani. Odbor bo o tem razpravljala na eni prihodnjih sej.

VIČ.

Odkar nas je zapustil agilni član tov. Zmagoslav Felicijan, ki je moral službeno odpotovati, smo z delom nekoliko zaostali, pa vendar ne tako, da bi o nas bilo več slišati. Naš tamburaški odsek se pridno vadi za bližnje nastope. Podružnični odbor je sklenil, da priredi še tekom tega meseca članski sestanek, na katerem bo delegat centrale poročal o aktualnih delavskih vprašanjih. Tudi bomo letos priredili nekaj predavanj, ki so lansko leto prav dobro uspela. S predavanji pričnemo v decembru in bomo o tem člane in javnost pravočasno obvestili potom letakov in lepakov. Članstvo opozarjamo na naše prireditve in jih prosimo, da jih posetijo kar najštevilneje.

Zahtevajte „DELO“ v vsakem javnem lokalu!